הרי זו סופגת את הארבעים א הפר לה בעלה והיא לא ידעה שהפר לה והיתה שותה יין ומיטמאה למתים אינה סופגת את הארבעים ואי אמרת מפר למתענה ואין מפר לשאין מתענה דלמא מן יין דאית לה צערא הפר לה מן חרצן ומן גז לא הפר לה דהא לא אית לה צערא ותספוג את הארבעים אמר רב יוסף ב אין נזירות לחצאין א"ל אביי הא קרבן לחצי נזירות איכא אלא אמר אביי אין נזירות לחצאין ג ואין קרבן לחצאין מיתיבי ד האשה שנדרה בנזיר והפרישה בהמתה ואח"כ הפר לה בעלה מביאה חטאת העוף ואינה מביאה עולת העוף ואי אמרת אין קרבן לחצי נזירות אמאי מביאה חטאת העוף ואלא מאי יש קרבן לחצי נזירות שלש בהמות בעי לאתויי חטאת עולה ושלמים אלא לעולם אין קרבן לחצי נזירות וחטאת העוף דמתיא משום דחטאת ה על הספק איתיביה ו ה האשה שנדרה בנזיר ונטמאת ואחר כך הפר לה בעלה מביאה חטאת העוף ואין מביאה עולת העוף ואי אמרת מפר למתענה ואין מפר לשאין מתענה דלמא

הפר לה בעלה והוא לא ידעה כו'. (פ) ואמאי אינה סופגת ז מע"ג דהפר לה הספגה מי שאמר הריני נזיר [פג.] אישה הפרס וה' יקלח לה באשה שהפר לה בעלה והיא לא ידעה הכמוב מדבר שהיא נריכה סליחה וכפרה ח דקסבר בעל מיעקר עקר: ואי אמרת מפר למתענה ואין מפר לשאינה מתענה (ב). הא הוי נמי יין זג וחרצן דומיא דשמי ככרות דמתענה ליין ואין מתענה לזג וחרצן ואמאי קתני אינה סופגת את האכרבעים דמשמע דמפר לה מכל וכל: דלמא מיין דאית לה צערא. לאית בה משום עינוי הוא דהפר לה ולא מזג וחרצן אלא מדקתני אינה סופגת ש"מ דמיפר לה נמי מזג וחרצן בשותה הפרה דיין וקשיא לר' יוחנן: אין נזירות לחצאין. דלאמרינן בפ' הריני נזיר מן הגרוגרות (נזיר יא). והכי (ג) הוא אומר הריני נזיר על מנת שאהא שותה יין ומטומאה למתים הרי זה נזיר ואסור בכולן ומפרש בגרייתא מפני שהתנה על מה שכתוב בתורה הכא נמי כי מפר לה בעלה מפר הכל: אמר ליה אביי הא קרבן לחצי נזירות איכא. בתמיה. דאי אמר הריני אני נזיר מביא אני קרבן והא קיימא לן דלא אסכחן נזירות לפגלא אלא אי לרבנן הוי נזיר גמור ואסור מכל אי לר"ש דפליג עליהו לא הוי נזיר כלל דאמר אינו נזיר עד שיזיר מכולן ואי בעית למימר דיש קרבן לחצי נזירות אמינא נמי דיש נזירות לחצאין אפילו לענין מלקות ואיכא לפרוכיה נמי דלמעיקרא: מביאה חטאת העוף. היוס ואינה נריכה להביא עולת העוף. והתם מפרש בגמ' לגמרי הלכתא מביאה חטאת העוף עופי מחטאת בהמה ז: מביאה חטאת העוף. משום נזירות שעשתה קודם שהפר לה בעלה דכיון דמפר (ד) בעלה הוה כחצי נזירות דאינו כי מפר בעל אינו מפר אלא מה שעתיד לבא אבל מעיקרא אינו מפר דקודם הפרה כדקתי קאי והתם בתמכת נזיר ח) קא דייק דבעל מיגז גייז והיכא דהפר לה וממלאו דברים שעשתה קודם הפרה שנטמאת למתים סופגת את הארבעים: וחטאת העוף. דהכי מתיא (ה) דמשום הכי אינה נריכה להביא ולא כלום דהא הפר לה אלא משום דר' אלעזר הקפר דאמר הנזיר מביא חטאת על שניער עצמו מן היין ומביאה זו חטאת העוף נמי: על הספק. דאמור ליערה עצמה מן היין מתחלת הנדר עד שעת הפרה ט דאשכחן ט דחטאת העוף אתיא נמי על הספק דיולדת שהפילה ואין ידוע מה הפילה אם תמיכה אם ולד מביאה חטאת העוף והואיל דאשכחן בעלמא דחטאת העוף בא על הספק הכא נמי מתיא היא חטאת העוף: האשה שנדרה בנזיר כו'. אהכי קאמר דלמא מיין דאית לה לצערא וכו' דלא אפשר למידק כדדייקינן לעיל י: דלמא

הרי זו סופגת את הארבעים. מפרשינן בגמרא נזיר (פא:) דמשום גרירא דסיפא נקטה: דלמא מיין דאית לה צערא הפר לה וכו'. והאי דאמרי' דלמא *לאו דווקא דאפילו הפר לה בהדיא מזג וחרצן לר' יוחנן דאמר אין מפר לשאין מתענה לא מהני משום טעמא דכתיבנא: ותספוג את הארבעים. ואם אימא דהכי הוא ה"ל לתנא לאשמועינן הך רבותא דאפי' הפר לה בעלה סופגת ט ואפילו מזג וחרצן: אמר רב יוסף אין נזירות לחצאין. דכיון דלא משכחת נזירות אלא יחוד אף על זג וחרצן כי אמר רחמנא יפרנו דמשמע כוליה כדכתיב כרחין אפילו על זג וחרצן קאמר: אמר ליה אביי הא קרבן לחצי נזירות איכא. בתמיה דמדקאמר' אין נזירות לחצאין ולא קאמר' אין מנאין בנזירות משמע דבנזירות עצמו הוא דליכא מנאין הא יש ט קרבן לחצי נזירות כגון שנדרה ונטמאה ט"ו יום והפר לה בעלה ונטלה מנטמא ט"ו יום הבאים אבל ט"ו יום שנטמאה כבר לא נעקרו דקיימא לן בפרק מי שאמר הריני נזיר (נזיר כב.) דבעל מיגז גייז. ומתמה אמאי היאך תביא קרבן על מקצת מנין: אלא אמר אביי אין נזירות לחצאין ואין קרבן לחצאין. כי היכי דאין נזירות לחצאין שאי אפשר להפר מקצתו דהיינו יין ומאכל עדיין בזג וחרצן הכי נמי אין קרבן לחצאין דכל שהפר לה בעבל בתוך מנין נזירותה ונתבטל מנין אותן ימים הבאים שוב אינה מביאה קרבן בשביל מקצת מנין נזירות שנטמאה כבר אבל אמרה בתוך נזירות שנטמאה כבר אבל אמרה בתוך נזירות שלש בהמות בעי לאתויי חטאת עולה ושלמים אלא לעולם אין קרבן לחצי נזירות וחטאת העוף דמתיא משום דחטאת ט על הספק איתיביה כ ה האשה שנדרה בנזיר ונטמאת ואחר כך הפר לה בעלה מביאה חטאת העוף ואין מביאה עולת העוף ואי אמרת מפר למתענה ואין מפר לשאין מתענה דלמא

להביא קרבן לחצאין אבל על מנין נזירות אלא: מיתיבי האשה שנדרה בנזיר והפרישה בהמתה. כלומר שנטמאת כבר קודם הפרשתה של בהמה. דכיון דקתני מביאה חטאת העוף ממילא משמע דנטמאה אאין זיר מביא חטאת העוף אלא על עסקי טומאה. והא דקתני והפרישה בהמתה היינו לאשם שכן זיר טמא מביא בהמה לאשם. ולרבותא נקטה לומר שאע"פ שהפרישה בהמתה קודם הפרה אפי' הכי אין מביאה עולת העוף משום דאי אמרת אין קרבן לחצי נזירות. שנטמאה כבר שכיון אבל השלימה מנין אלא אף מה שנטמאה לא עשיה ולא מקרי נזירות אם כן אמאי מביאה חטאת העוף על טומאה שאירעה לה והא לא מקריא נזירות כלל: אלא מאי יש קרבן לחצי נזירות שלש בהמות בעיא לאתויי. אם לא נטמאת דהיינו חטאת עולה ושלמים והשתא שנטמאת יש לה להביא אשם ועולת העוף וחטאת העוף. אי נמי אפי' נטמאת בעיא לאתויי אלא בהמות דכיון דבעל לאו מיעקר עקר אלא מיגז גייז מהפרה ואילך נמצא דאתי מנין נזירות שנטמאה במקומו עומד ואי אלקח דעתך יש קרבן לחצי נזירות היה לו להביא קרבנות של נזירות דטהרה אחר שטהר כדאמרינן בנטמאת אחר מלאת: בשום דחטאת העוף אתיא על הספק. וכיון דקיל כולי האי דבעל דאמר לשאינו מתענה ותספוג אכרבעים: האשה שנדרה בנזיר ונטמאת ואח"כ הפר לה בעלה אין מביאה עולת העוף. דאין קרבן לחצי מנין של נזירות דכיון דהפר לה בעלו כל דיני נזירות מכאן ואילך: מטומאת

ין א מיי' פי"ב מה' נדרים הל' יא סמג לאוין רמב: יח ב מיי' פ"ל מהל' נזירות הל' ט סמג עשין קכו: יט ג מיי' שם פ"ח הל' יח: כ ד מיי' פ"ט מהלכות נזירות הל' ט: כא ה מיי' שם הל' יח [עי' מל"מ]:

הגהות וציונים

ח) דחטאת העוף אתיא על הספק (כתה"י וראשונים): כ) תיבות "ואמאי אינה סופגת" נמחק. רצ"ל מדיא אע"ג דהפר (נד"ז ע"ש ביאורו): ג) בהגי"ש נוסף קמ"ל. ונד"ז ותפ"ל מוחקים תיבות "דקסבר בעל מיעקר עקר". ועי' עוד בשל"ג מה שהגיה והארוך בביאור לשון רש"י: ד) צ"ל טפי משלת העוף (עיין נזיר כא ע"ב, מצור דבש): ה) הפרה. ועל הספק דאמר דאשכחן כצ"ל (באה"מ): ו) הד"א עם הדיבור הבא (הגרז"ס): ז) בכת"י נוסף את הארבעים ומד"לא קתני הכי וקתני אינה סופגת משמע אינה סופגת: ח) הא בקרבן איכא חצאין דיש קרבן (כתה"י): ט) בהגי"ש נוסף דנזיר ממא מביא אשם וחטאת העוף ועולת העוף קודם שתחזור למנות נזירות טהרה. והס"ד: י) בהגי"ש הגיה להריר אלעזר שיחיה. וכן מגיה להלן ברוב המקומות: כ) בהגי"ש נוסף ויש קצת תיבות דאמאי לא תני בהדיא איבעי לאתויי עולת העוף ואשם וחטאת העוף: ל) נד"ל משמע: מ) בהגי"ש נוסף בשמשון: נ) עי' נד"ז:

תוספות

האשה שנדרה כו' סופגת כו'. נמזיר (דף כפ:) מפרש למאי איצטריך ונעני למיפטר מיינה דאפילו הפר לה שוב סופגת משום דבעל מיגז מהפרה ואילך (ושמה) [ועד] הפרה היתה מזיה ולוקה נמי לאחר שהיפר: דילמא מיין וכו'. דלמא לאו דווקא אלא כלומר ולאי לא הפר לה מחלון חזג (לאיני) [דהא אינו] מיפר לשאינו מתענה ותספוג אכרבעים: אין נזירות לחצאין. שהרי כשאמרה הריני מזיה קבלה עליה כל דיני מזיה ונמזרו ומפורר מיפר ליך הפר הכל (דוחלי ליעל) [נדחלי. ולעיל] כשאמר מופר לך שואל ופיוסים אחי ככרות כשני נדרים דמו: הא קרבן לחצי נזירות איכא. בתמיה [כגון] שנדרה נזירות ל' יום והפר לה בט"ו ימים. ה"ג שהבא אחר הפרה קרבנות נזיר טהור ולא אמר אין קרבן: אלא אמר אביי אין נזירות [ואין קרבן] לחצאין. כיון שהפר אלי נזירות דרב יוסף אין נזירות ולא אמר אין קרבן: האשה שנדרה בנזיר. בתמיה דמדקאמר אין נזירות ולא קאמר אין מנאין בנזירות משמע דבנזירות עצמו הוא דליכא מנאין הא יש קרבן לחצי נזירות כגון שנדרה ונטמאה ט"ו יום והפר לה בעלה ונטלה מנטמא ט"ו יום הבאים אבל ט"ו יום שנטמאה כבר לא נעקרו דקיימא לן בפרק מי שאמר הריני נזיר (נזיר כב.) דבעל מיגז גייז. ומתמה אמאי היאך תביא קרבן על מקצת מנין: אלא אמר אביי אין נזירות לחצאין ואין קרבן לחצאין. כי היכי דאין נזירות לחצאין אי אפשר להפר מקצתו דהיינו יין ומאכל עדיין בזג וחרצן הכי נמי אין קרבן לחצאין דכל שהפר לה בעבל בתוך מנין נזירותה ונתבטל מנין אותן ימים הבאים שוב אינה מביאה קרבן בשביל מקצת מנין נזירות שנטמאה כבר אבל אמרה בתוך נזירות שנטמאה כבר אבל אמרה בתוך נזירות שלש בהמות בעי לאתויי חטאת עולה ושלמים אלא לעולם אין קרבן לחצי נזירות וחטאת העוף דמתיא משום דחטאת ט על הספק איתיביה כ ה האשה שנדרה בנזיר ונטמאת ואחר כך הפר לה בעלה מביאה חטאת העוף ואין מביאה עולת העוף ואי אמרת מפר למתענה ואין מפר לשאין מתענה דלמא

הספק נמי בחה ואינה נחלכת אחיא נמי לחני נזירות: איתיביה. לר' יוחנן פריך דאמר אין מפר לשאין מתענה: האשה שנדרה בנזיר ונטמאת ואח"כ הפר לה בעלה אין מביאה עולת העוף. דאין קרבן לחצי מנין של נזירות דכיון דהפר לה בעלו כל דיני נזירות מכאן ואילך: מטומאת

ואלכתי נזירה היא לגב ומרלן ואמאי אינה סופגת הארבעים על טומאת מת ל): אין נזירות לחצאין. כשאמרה הריני נזירה אל עליה כל דין נזירות וכשאמר מופר ליי מופר כלל, ולא דמי לנדרה משמי ככרות דכתיב דמו: הא קרבן לחצי נזירות איכא. אם נדרה נזירות והפר לה בשוף אמצע עשר יום הכי נמי שהביא קרבן עוברה על אלי נזירות שעבר, אי אם עטמאת קודם הפרה אחביא קרבן טומאה. דהכי משמע ליעבא דבע יוסף מדקאמר אין נזירות ולא קאמר אין קרבן לחצאין: האשה שנדרה בנזיר. ונטמאת: והפרישה בהמתה. לאשם, דנזיר טמא מביא אשם וחטאת העוף ועולת העוף קודם שיחמיל לאנות נזירות עוברה: מביאה חטאת העוף. כדין נזיר טמא. מימה אמאי נקט והפרישה בהמתה, ואמאי לא פי' נמי מה שעשה בה: ואי אמרת אין קרבן אחצי נזירות אמאי מביאה חטאת העוף. על טומאה כיון שכבר לה: אלא מאי יש קרבן אחצי נזירות ג' בהמות בעיא לאתויי. אם לא נטמאת כדין נזיר שהביא אחביא קרבן ועולת העוף ושלמים והכא שנטמאת אביא כל קרבנות טומאה: וחטאת העוף דמתיא משום דחטאת העוף בא על הספק. בילדת שהפילה ואינה יודעת מה הפילה אם נפל הפילה ואיינה בקרבן אי רוח הפילה ועוברה מביאה חטאת העוף מספק להכשיר בקדשים ואינה נאכלת ונזיר נאכלת (דף כפ.) מייתי לה מקלא, הלכך הכי נמי נקל מייתו להביא חטאת העוף [לאלי נזירות] וגם בעיא הפרה כרבי אלעזר הקפר דאמר נזיר טועה הוא. הכי מפרש ליה נזיר: מביאה חטאת העוף על הספק. כדפרישית. ומשמע דהנזירות מופר ומותרת ליעבא לאמים מדקתני ונטמאת ואחר כך הפר לה: ואי אמרת מפר למתענה כו' מטומאת מת דלית לה צערא לא הפר לה. ואמאי מותרת ליעבא לאמים. ולא שיך הכא לשנות אין נזירות לאלאין, דדוקא בגי מרלן וזג אי אפשר לנזירות בגלא מרלן אבל אפשר לנזירות בגלא איסור טומאה בנזיר שמשון. ומימה אמאי לא פריך מבריתא דלעיל דקתני בהדיא דטמאת(ה) [לטמאת] לאמים מדנעקו ונטמאת ואחר כך הפר לה מטוס לא שפיר אפילו טעמא אחר שבפר לה מיימי: ואי אמרת כו' מטומאת מת לא מיימי: אין נזירות לחצאין. דאמר אמר כו' מטומאת מת [דלית לה צערא] לא הפר לה. ותמא לאמרה גם אחר הפרה לטומאה. ולי קשיא אמאי אין נזירות לאלאין דלמשמיע לעיל. ומאמ לעיל הייטו גבי מרלן דאי אפשר לנזירות בגלא איסור מרלן אבל אפשר לנזירות בגלא איסור טומאה בנזיר שמשון. ומימה אמאי לא פריך מבריתא דלעיל דקתני בהדיא דטמאת(ה) [לטמאת] לאמים מדנעקו

ל) נזיר יט. כב. כ) [שם], ג) דף יט. דף כב. ע"ש וצ"ע. ד) נדה כא ע"ב.

הגהות הב"ח

(ל) רש"י ד"ה הפר לה בעבלה וכו' דהא אמרינן בפרק נזיר כל"ל: (ב) ד"ה ואי אמרת וכו' לאמינה מתענה אמאי אינה סופגת אע"ג דהפר לה תספוג הא הוי יין דרג ומרלן דומיא כל"ל: (ג) ד"ה אין נזירות וכו' והכי איתא התם האומר הריני נזיר: (ד) ד"ה מביאה חטאת העוף וכו' לכיון דמפר לה בעלה הוי כחצי נזירות דכי מפר לה בעבל אינו נזיר וכו' קא דייק מהכא דבעבל מיגז כל"ל ומיהא דאלוי נמתקן: (ה) ד"ה ומטאת העוף אלכי מתיא משום דחטאת דחטאת על הספק כלומר אינה נריכה להביא אלא כלום וכו' נמי על הספק דאימור לעברה כל"ל והל"ל:

גליון הש"ס

בהר"ן ד"ה דלמא וכו' לאו דוקא. וכן לעיל דף מז ע"ב אמר רפא דלמא לכתחלה ועיין תירוצי רשב"ם מוקן דף לב ע"ב ד"ה דלמא ובתוספות רשב"ם מיגון תש"ו:

פירוש הראש"

הרי זו סופגת את הארבעים. משנה שאינה נריכה היא ומנזיר בגי למידק דבעל מיגז גייז משעת הפרה ואילך ומיפא קיימא אריש ואמע"פ שהפר לה סופגת את הארבעים על מה שעשתה קודם הפרה, מה שאין כן בהפרת חכם. ודמי לה לעולם בעל מיעקר קא עקר ולא קיימא מיפא אריש ואגב דבני אמתני מיפא אינה סופגת קמני ריפא סופגת: אינה סופגת את הארבעים. דהפרה בלא ידיעתה הוא הפרה: ודלמא מיין דאית לה צערא הפר לה כו'. הלי ודלמא לאו דוקא אלא ודאי דינא הכי כיון דאינו מפר שאינה מתענה לא הפר לה על זג וחרצן שאינה מתענה בהם ואלכתי נזירה היא לגב ומרלן ואמאי אינה סופגת הארבעים על טומאת מת ל): אין נזירות לחצאין. כשאמרה הריני נזירה אל עליה כל דין נזירות וכשאמר מופר ליי מופר כלל, ולא דמי לנדרה משמי ככרות דכתיב דמו: הא קרבן לחצי נזירות איכא. אם נדרה נזירות והפר לה בשוף אמצע עשר יום הכי נמי שהביא קרבן עוברה על אלי נזירות שעבר, אי אם עטמאת קודם הפרה אחביא קרבן טומאה. דהכי משמע ליעבא דבע יוסף מדקאמר אין נזירות ולא קאמר אין קרבן לחצאין: האשה שנדרה בנזיר. ונטמאת: והפרישה בהמתה. לאשם, דנזיר טמא מביא אשם וחטאת העוף ועולת העוף קודם שיחמיל לאנות נזירות עוברה: מביאה חטאת העוף. כדין נזיר טמא. מימה אמאי נקט והפרישה בהמתה, ואמאי לא פי' נמי מה שעשה בה: ואי אמרת אין קרבן אחצי נזירות אמאי מביאה חטאת העוף. על טומאה כיון שכבר לה: אלא מאי יש קרבן אחצי נזירות ג' בהמות בעיא לאתויי. אם לא נטמאת כדין נזיר שהביא אחביא קרבן ועולת העוף ושלמים והכא שנטמאת אביא כל קרבנות טומאה: וחטאת העוף דמתיא משום דחטאת העוף בא על הספק. בילדת שהפילה ואינה יודעת מה הפילה אם נפל הפילה ואיינה בקרבן אי רוח הפילה ועוברה מביאה חטאת העוף מספק להכשיר בקדשים ואינה נאכלת ונזיר נאכלת (דף כפ.) מייתי לה מקלא, הלכך הכי נמי נקל מייתו להביא חטאת העוף [לאלי נזירות] וגם בעיא הפרה כרבי אלעזר הקפר דאמר נזיר טועה הוא. הכי מפרש ליה נזיר: מביאה חטאת העוף על הספק. כדפרישית. ומשמע דהנזירות מופר ומותרת ליעבא לאמים מדקתני ונטמאת ואחר כך הפר לה: ואי אמרת מפר למתענה כו' מטומאת מת דלית לה צערא לא הפר לה. ואמאי מותרת ליעבא לאמים. ולא שיך הכא לשנות אין נזירות לאלאין, דדוקא בגי מרלן וזג אי אפשר לנזירות בגלא איסור מרלן אבל אפשר לנזירות בגלא איסור טומאה בנזיר שמשון. ומימה אמאי לא פריך מבריתא דלעיל דקתני בהדיא דטמאת(ה) [לטמאת] לאמים מדנעקו

עין משפט נר מצוה

כב א טוס"ע י"ד סי' תג סעיף י סהג"ה:
כג ב מיי' פ"ז מהלכות נדרים הל' י (וסי"ב מהל' נדרים הל' ח) סמג לאוין רמב טוש"ע י"ד סימן רלד סעיף קד סה:
כד ד מיי' פ"ז מהל' נדרים הל' יא סמג לאוין רמב טוש"ע י"ד סי' רכז סעיף ג:
כה ה מיי' שם פי"ב הל' ח סמג שם טוש"ע י"ד סי' רלד סעיף סה:

תורה אור השלם

א) טוֹב לְלֶכֶת אֶל בֵּית אֵבֶל מִלֶּכֶת אֶל בֵּית מִשְׁתֶּה בַּאֲשֶׁר הוּא סוֹף כָּל הָאָדָם וְהַחַי יִתֵּן אֶל לִבּוֹ: [קהלת ז, ב]

ליקוטי רש"י

והחי יתן אל לבו. כשמגיע לו סוף כל האדם הפרט סופו של כל האדם נמצא לידי כך לפיכך הכי יתן אל לבו כל מה שאגמול מקד עם המת אגמרך אני שיגמלו לי ממותי דידל ידלויה דיעבון יטעטיה דיסקד יספדויה דיליה יקוויה. והחי יתן אל לבו. הדבר הזה שאם לא עכשיו יגמול לי מקד לא יגמול לי עוד [קהלת ז, ב]. דיספוד. יתן אל לבו שלפי הוא יספדוהו ואל ידע לו אם נסג כן [כתובות עב.].

תוספות

טומאת מת נמי אית לה צערא. אם תמצא מלגמרא דהוא עיטור נפש: קונם שאני נהנה לברויות כו' לא יפר. דלא הוי עיטור נפש [וש"כ ז] שמואל דאמר קונם שאני נהנה לפלוני יפר וחו' לא יפר משום דגדי עיטור נפש אבל מיפר משום דכרים שביו לבינה ורבי יוסי היא כדתלינן מפירות מדינה: ויכולה ליהנות בלקט שכחה ופאה. שאינו ממון כדאמרי' [חולין קלא:] דאפילו טומת הגאה ליכא לבעלים דצדוקה היכא דמיכא כהו ומתא אית בהו טומת הגאה: כהנים זרים [נהנים] משלו יתן לכהנים תרומתו. דטומת הגאה אינה ממון: כהנים זרים אלו ישלו אחרים. דטומת הגאה ממון. וגמרא [דף פד:] פריך מרישא לסיפא: אלמא. מדקתני לא יפר:

בעל לאו בכלל בריות הוא. ומותרת ליהנות ממנו. [ז]לכך לא תסיב אלי נדר לעיטור נפש, דאי הוי בכלל בריות אין לך עיטור גדול מזה. דמשמע ליה הא דקתני דמותרת בלקט לא הוי טעמא דרישא מדלא קתני מפני שמותרת, אלא מילתא באפי נפשה הוא. וא"ת ובעל גופיה מהנן מן הכרים וזמי [ליה כמו] פרנסתו מן הנתנין דאמר לעיל [דף עט:] (דאסורה) דיפר כדין עיטור נפש. וי"ל דלעיל איירי דאסרה בפירות מנוני (שיאפה) [שסיון] של מנוני אע"פ (שאינו עתה) [שעתה אינו] שלו דומיא דפירות מדינה דרישא שאסרה ממה שגדל במדינה, אבל הכא איירי שאסרה משל הכרים בעודו שלהם והואיל ובעל לאו בכלל בריות כשיבא לידו מותר: אבל בן בעל לא אכלה. מדלא קתני הומרא [ח] נסם: חדא ועוד קתני חדא דבעל אינו בכלל בריות ועוד כו'. כך מגי"ה בתשמתו: (ז)שאלם בעל מבכלל בריות הוא ומה טעם קאמר כו'. קשה להר"ש לעיל [דאמר"ע] אם לא היתה פרנסתו אלא ממנו הרי זה יפר ואפילו כדין עיטור נפש, ואמאי והרי יכולה ליהנות בלקט שכחה. ומיהו לדעת מיירי בנדרה מיעוט הנשמים לליכא לקט שכחה ופאה. ומיהו לדעת מיירי בנדרה מיעוט הנשמים לליכא לקט שכחה ופאה. ומיהו לדעת מיירי בנדרה מיעוט הנשמים לליכא לקט שכחה ופאה. דאם נשאר מיקרי בעל [בריות] דאיכא הכי קונם שאני ליהנות מיתסר דהוי בכלל בריות [דיכולה] לאסור בעלה על נפשה מהשתא. ומי לא לתקנו [דף פו.] שדה שאני מוכר לך לכשאקנה ממך הקדוש דקדשה הואיל וכיון דקדשים [דקדשה] הואיל וכיון דקדשים: בכלל בריות הוא. דמקמאר שאינה יכולה ליהנות אלא מלקט שכחה ופאה ומשמע [ח] ליה דמילתא אחריתי הוא ולא קאי לפרש רישא מלא קתני מפני שיכולה ליהנות בלקט שכחה כו'. וא"ת והלא בעל דרישא מדלא קתני מפני שמותרת, אלא מילתא באפי נפשה הוא. וי"ל דבעל מיירי בנדרה מיעוט הנשמים לליכא לקט שכחה ופאה. ומיהו קשה גבי מנוני אמאי יפר והרי יכולה ליהנות מלקט שכחה ופאה, וי"ל דמיירי בימות הגשמים דליכא לקט שכחה ופאה: נתגרשה יכולה ליהנות בלקט שכחה ופאה. ולכשמתגרש הוי בעל בכלל בריות דהכי נדרה קונם שאני נהנה לכל אדם דמתקרי בריות בשעת הגאה אע"ג דהשתא לא מיתסר בעל ליכולה לאסרן עליה [ח] לאחר זמן מידי דהוה אהך דאמר לקמן [דף פו.] שדה זו שאני מוכר לך לכשאקנה ממך הקדוש דקדשה הואיל וכיון דקדשים [דקדשה] הואיל וכיון דקדשים: הוי עיטור נפש הואיל וגרם לידי עיטור נפש לכשתתגרש מני מפר:

מטומאת מת דלית לה צערא לא הפר לה. ונמצא שאפילו לאמר ההפרה היא מוזהרת על הטומאה וכיון שכן לא מיקרי לגבי טומאה מלי מנין של מזיקות שהרי מזיקה היא להטלים כל מנין מזיקות בטהרה אלא ודאי משמע דמתוך שמפר ליה מפר לטומאה שאינה מתענה: אמרי טומאת מת נמי אית לה צערא. הא דפריק ליה הכי ולא פריק אין מזיקות לחלאין כדפריק לעיל משום דטומאה אינה תלויה במזיקות דאשכחן מזיקות בלא טומאה שהרי נזר שמשון אסור ביין ומטמא לאמיתו כדלתמא פרק קמא דמס' נזיר (ד.) וכיון דלא תליא טומאה במזיקות אפשר נמי דאיתא לאיסור טומאה בלא איסור אפר דיני מזיקות. אי נמי דקושטא דמילתא בעי למרוצי דלא כדקסלקא דעתא דאין בטומאת מת צער דליתא אלא בצערא אית לה וע"מ שאם נדרה שלא תלך למת האבל בעלה מפר לה משום עיטור נפש: מתני' קונם שאני נהנית לברויות. מה שאני נהנית מן הברויות יהא עלי כקונם: אינו יכול להפר. דלתע"ג דאמר שמואל[ט] הנאת פלוני עלי יפר הא אסקינן עליה דשמואל כרבנן סברא ליה דמיקל[ג] בעיטור נפש וכולה פרקין רבי יוסי: ויכולה ליהנות בלקט שכחה ופאה. דכיון דכתיב בהו מעזוב ימיהה[ד] ולא כתיבא בהו נמיהה אית בהו טובת הנאה לבעלים הלכך כי שקלה לקט שכחה ופאה אינה נהנית משל ברויות וכגמרא מפרש למתני': גמ' אלמא אפשר דמתזנה מדיליה. קא סלקא דעתך דסיפא דקתני יכולה היא ליהנות בלקט שכחה ופאה לאו מיומא דרישא ובעמא דידה היא דמשום הכי אין יכול להפר מפני שיכולה ליהנות בלקט שכחה ופאה אם אינה הוה ליה למתני הכי מפני שיכולה ליהנות ועוד דאם אינה דבעל בכלל בריות הוא היכי קתני דמפני שיכולה ליהנות בלקט שכחה ופאה אין יכול להפר וכי בעל וכולהו בריות גריעי מתנוני אלא שהיה פרנסתו אלא ממנו דאמרינן לעיל [עט:] יפר אלא ודאי כי קתני אין יכול להפר היינו טעמא משום דאפשר דמתזנה מבעלה דבעל לא הוי בכלל בריות הלכך לא מקרי עיטור נפש ולא יפר. וכי מימא אכתי היכי אמיא שפיר דהא ודאי בעל אין פרנסתו אלא מן הברויות והוו להו בריות כתנוני שאין פרנסתו אלא ממנו דאמרינן לעיל דהתם אסרה לה לפירות מנוני אפילו במן שיאפה לה בעל וכדאסיקנא לעיל[ג] הלכך יפר אבל הכא לא אסרה אלא פירות הברויות אלא הנאת הברויות הלכך כל היכא שהבעל נוקא אותה מותרת בהן שאינה נהנית מן הברויות אלא מן הבעל: אימא סיפא יכולה ליהנות בלקט שכחה ופאה. אבל מן הבעל לא אכלה דאי אכלה מבעל היכי מותרת בלקט שכחה ופאה דהא לאו מעיה היא: אמר עולא לעולם בעל לאו בכלל בריות הוא ועוד אין יכול להפר מפני שיכולה היא ליהנות בלקט שכחה ופאה. פירוש לעולם בעל לאו בכלל בריות הוא ומשום הכי אין יכול להפר דהא מתזנה מיניה דבעל. ועוד דאפי' בעל עני הוא אין יכול להפר מפני שיכולה ליהנות בלקט שכחה ופאה ומבעל נמי לא מתסרא דאי מתסרא מה משום שיכולה ליהנות בלקט שכחה ופאה דהא לאו מעיה היא: אמר רבא אמר לעולם בכלל בריות הוא. ומה טעם קאמר מה טעם אין יכול להפר מפני שיכולה ליהנות מלקט שכחה ופאה. סברא ליה דרמא דאף על גב דלא קתני מפני שיכולה ליהנות ממילא נמשע דמה טעם קאמר. וקשיא טובא ולרבא מי גרעי בריות ובעל מפירות מנוני שאין פרנסתו אלא ממנו דקתני יפר משום עיטור נפש ואפילו לר' יוסי דאיכא הר"מ בר שיאור זכרונו לברכה דהכא בשלקטה[ט] לקט שכחה ופאה ויכולה היא ליהנות ממנו וכדקתני יכולה היא ליהנות בלקט שכחה ופאה והלכך לא יפר ועליל בשנדרה בימות הגשמים שאי אפשר לה בלקט ומשום הכי יפר: רב נחמן אמר לעולם בעל לאו בכלל בריות הוא. ומשום הכי לא יפר שאם לא היתה יכולה ליהנות ממנו אע"פ שיכולה ליהנות בלקט שכחה ופאה לא יפר ומפר והכי קתני מגתגרשה יכולה ליהנות בלקט שכחה ופאה דעזיבה כתיבא בהו וקא משמע לן דלכשתגרשה יחזור הבעל להיות בכלל איסור הבריות ואין לה ליהנות אלא בלקט שכחה ופאה. כך פירשו הרא"שים זכרונם לברכה וכן הוא בתשובת הרשב"א זכרונו לברכה בשם התוספתא[ז]: ואני אומר דאם איתא דהכי פירושא הא דגרסינן בירושלמי[ז] דנודר

דלמא מיין דאית לה צערא הפר לה מטומאת מת דלית לה צערא לא הפר לה אמרי טומאת מת נמי אית לה צערא דכתיב [א] והחי יתן אל לבו [ב] ותניא היה ר' מאיר אומר מאי דכתיב והחי יתן אל לבו [ג] דיספוד יספדון ליה דיבכון יבכון ליה דיקבר יקברוניה: מתני' [ד] קונם שאני נהנה [ה] לברויות אינו יכול להפר [ו] ויכולה היא ליהנות בלקט שכחה ובפאה [ז] קונם כהנים לזים נהנים לי יטלו על כרחו כהנים אלו לזים אלו נהנים לי יטלו אחרים: גמ' אלמא אפשר דמתזנה מדיליה מכלל דבעל לאו בכלל בריות הוא אימא סיפא (ח) יכולה ליהנות בלקט שכחה ופאה אבל מדבעל לא אכלה אלמא בעל בכלל בריות הוא אמר עולא לעולם (ט) לאו בכלל בריות הוא [י] ועוד אין יכול להפר מפני שיכולה ליהנות בלקט שכחה ופאה רבא אמר לעולם בעל בכלל בריות הוא ומה טעם קאמר מה טעם אין יכול להפר מפני שיכולה ליהנות בלקט שכחה ופאה ר"נ אמר [ל] לעולם בעל לאו בכלל בריות הוא והכי קתני נתגרשה יכולה ליהנות בלקט שכחה ופאה איתיביה

דלמא מיין דאית לה צערא הפר לה מטומאת מת דלית לה צערא לא הפר לה אמרי טומאת מת נמי אית לה צערא דכתיב והחי יתן אל לבו. משמתגרשה קאמר דהתם לא מצית לאתמויי מבעל: אימיה

דלמא מיין דאית לה צערא הפר לה. מזג ומרלן לא הפר לה דהא אמרת אין מזיקות לחלאין אהכי קאמר דמפר כולו ולא שייר אלא טומאת מת משום דלא אפשר ליה לאפר לה ומייתי נמי עולת העוף דהא מיל עלה אכתי מזיקות לענין טומאה: אמרי טומאת מת. ודאי הוי נמי בכלל הפרה משום דאית לה צערא כדכתיב קרא והחי יתן אל לבו והוא עיטור נפש: דיספוד יספדון ליה כו'. כלומר יספוד לאיעבי כי היכי דיספדון ליה נמי. והיינו והחי יתן אל לבו שיתמהל לעשות עם אחריס כדי שיזכה ויעשה לו כמו כן ולעיל מייתי כתיב טוב ללכת אל בית אבל וגו': מתני' קונם שאני נהנה לברויות. קונס יהא עלי כל מה שאהנה מן הברויות: אינו יכול להפר (ג) ויכולה ליהנות מלקט שכחה ופאה. דלא של ברויות הן אלא של הפקר: גמ' מדקאמר דאין יכול להפר משמע דאין בנדר הזה עיטור נפש משום דיכולה להתפרנס משלו: אימא סיפא (ד) יכולה ליהנות בלקט שכחה ופאה אבל בעל בעל לא מצי אכלה. אלמא דבעל בכלל בריות הוא: ה"ג אמר עולא לעולם בעל לאו בכלל בריות הוא חדא ועוד קתני כו'. ואין יכול להפר דמתמיהין אל"ע דקמסדר דאין יכול להפר אלימא דל"ע משום דלאו נדרי עיטור נפש הוין ולאו דברים שביו לבינה: רב נחמן אמר לעולם בעל לאו בכלל בריות. והאי דקאמר אין יכול להפר א"ל להפר קאמר: (ה) ויכולה ליהנות בלקט כו'. משמתגרשה קאמר דהתם לא מצית לאתמויי מבעל: אימיה

דמשום הכי אין יכול להפר מפני שיכולה ליהנות בלקט שכחה ופאה אם אינה הוה ליה למתני הכי מפני שיכולה ליהנות ועוד דאם אינה דבעל בכלל בריות הוא היכי קתני דמפני שיכולה ליהנות בלקט שכחה ופאה אין יכול להפר וכי בעל וכולהו בריות גריעי מתנוני אלא שהיה פרנסתו אלא ממנו דאמרינן לעיל [עט:] יפר אלא ודאי כי קתני אין יכול להפר היינו טעמא משום דאפשר דמתזנה מבעלה דבעל לא הוי בכלל בריות הלכך לא מקרי עיטור נפש ולא יפר. וכי מימא אכתי היכי אמיא שפיר דהא ודאי בעל אין פרנסתו אלא מן הברויות והוו להו בריות כתנוני שאין פרנסתו אלא ממנו דאמרינן לעיל דהתם אסרה לה לפירות מנוני אפילו במן שיאפה לה בעל וכדאסיקנא לעיל[ג] הלכך יפר אבל הכא לא אסרה אלא הנאת הברויות הלכך כל היכא שהבעל נוקא אותה מותרת בהן שאינה נהנית מן הברויות אלא מן הבעל: אימא סיפא יכולה ליהנות בלקט שכחה ופאה. אבל מן הבעל לא אכלה דאי אכלה מבעל היכי מותרת בלקט שכחה ופאה דהא לאו מעיה היא: אמר עולא לעולם בעל לאו בכלל בריות הוא ועוד אין יכול להפר מפני שיכולה היא ליהנות בלקט שכחה ופאה. דאפי' בעל עני הוא אין יכול להפר דהא מתזנה מיניה דבעל. ועוד דאפי' בעל עני הוא אין יכול להפר מפני שיכולה ליהנות בלקט שכחה ופאה ומבעל נמי לא מתסרא דאי מתסרא מה משום שיכולה ליהנות בלקט שכחה ופאה דהא לאו מעיה היא: אמר רבא אמר לעולם בכלל בריות הוא. ומה טעם קאמר מה טעם אין יכול להפר מפני שיכולה ליהנות מלקט שכחה ופאה. סברא ליה דרמא דאף על גב דלא קתני מפני שיכולה ליהנות ממילא נמשע דמה טעם קאמר. וקשיא טובא ולרבא מי גרעי בריות ובעל מפירות מנוני שאין פרנסתו אלא ממנו דקתני יפר משום עיטור נפש ואפילו לר' יוסי דאיכא הר"מ בר שיאור זכרונו לברכה דהכא בשלקטה[ט] לקט שכחה ופאה ויכולה היא ליהנות ממנו וכדקתני יכולה היא ליהנות בלקט שכחה ופאה והלכך לא יפר ועליל בשנדרה בימות הגשמים שאי אפשר לה בלקט ומשום הכי יפר: רב נחמן אמר לעולם בעל לאו בכלל בריות הוא. ומשום הכי לא יפר שאם לא היתה יכולה ליהנות ממנו אע"פ שיכולה ליהנות בלקט שכחה ופאה לא יפר ומפר והכי קתני מגתגרשה יכולה ליהנות בלקט שכחה ופאה. דעזיבה כתיבא בהו וקא משמע לן דלכשתגרשה יחזור הבעל להיות בכלל איסור הבריות ואין לה ליהנות אלא בלקט שכחה ופאה. כך פירשו הרא"שים זכרונם לברכה וכן הוא בתשובת הרשב"א זכרונו לברכה בשם התוספתא[ז]: ואני אומר דאם איתא דהכי פירושא הא דגרסינן בירושלמי[ז] דנודר

מסורת הש"ס עם הוספות

ט) מתוטת עב. מ"ק סמ:. י) לעיל פב., ג) פב. עיי"ש, ד) לעיל פ"ג ה"ו.

הגהות הב"ח

(ה) גמ' אימא סיפא דיכולה היא ליהנות: (ב) שם אמר עולא לעולם בעל לאו בכלל בריות הוא והכי קתני דאי"ל דמיקלי (גליון) וכ"ה ברש"ש: ג) בכת"י ליתא תיבת "יתירה" וכ"מ בחולין קלא ע"ב, ועי' ירושלמי, וכן מחקה הרש"ש ע"ש: ה) בגד"ז הגיה דהכא בשביחא: ו) צ"ל התוספות (גליון) וכ"ה בכת"י: ז) גירסת יעב"ץ וא"ת (גליון). וגי' הגי"ש ולשמואל דאמר הנאת פלוני עלי יפר יתרץ לא יפר: ח) צ"ל היתרא אלא בהם (הגי"ש ותס"ל): ט) גי' רב"א ומשני ליה: י) לא מיתסרא בשל בעל יכולה לאסרן עליה כצ"ל (גליון):

פירוש הרא"ש

ומשני דטומאת מת אית לה צערא. כמה שהיא ממנעת מלגמרא: מתני' קונם שאני נהנה לברויות אינו יכול להפר. דלא הוי עיטור נפש אבל מפר משום שלו דכרים שביו לבינה ורבי יוסי היא כדתלינן לעיל: ויכולה ליהנות בלקט שכחה ופאה. דאפילו טומת הגאה ליכא דלוקח היכא דמיכא כהו שייך טומת הגאה: קונם כהנים זרים נהנים לי יטלו. תרומות ומעשרות על כרחו, לטומת הגאה אינה ממון ונגמרא [דף פד:] פריך מרישא לסיפא: גמ' אימא סיפא ויכולה ליהנות בלקט שכחה ופאה אלמא דבעל